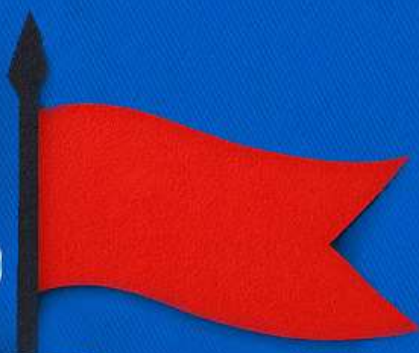

امت احمد

سیمای امت پیامبر ﷺ بر اساس پنج آیه قرآن کریم

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
وَالَّذِينَ مَعَهُ
أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

R

فهرست مطالب

مقدمه	۵
گام اول: راه محمد ﷺ	۹
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ (فتح/۲۹)	۹
دو بال پرواز	۱۰
گام دوم: اقتدا به اسوه حسنه	۱۳
لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ (احزاب/۲۱)	۱۳
بهترین الگوی پیشرفت و موفقیت	۱۴
گام سوم: شناخت دشمنی پایان ناپذیر	۱۷
وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ (بقره/۱۲۰)	۱۷
در بازی آنها، همیشه بازنده‌ای	۱۸
گام چهارم: امید و پیروزی	۲۱
وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (آل عمران/۱۳۹)	۲۱
دست برتر با ماست	۲۲
گام پنجم: فرمان نهایی	۲۵
وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا (آل عمران/۱۰۳)	۲۵
یکی شویم، پیروز می‌شویم	۲۶

مقدمه

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ^۱

هفته وحدت، بیش از آنکه یک مناسبت در تقویم باشد، یک ضرورت راهبردی و یک آرمان قرآنی است؛ به ویژه در روزگاری که زخم های تفرقه بر پیکر امت اسلام عمیق تر از همیشه است و دشمنان آگاه، هوشمندانه ترین راهبرد خود را در دامن زدن به اختلافات و ترسیم مرزهای ساختگی میان برادران یافته اند. جهان اسلام امروز در برابر آزمونی سرنوشت ساز قرار گرفته است. فلسطین، غزه، یمن و بسیاری از سرزمین های مسلمان نشین صحنه مظلومیت و مقاومت اند و در برابر، صهیونیسم و استکبار جهانی با تمام ابزار رسانه ای،

^۱ (فتح/۲۹)

اقتصادی و نظامی به میدان آمده‌اند. در چنین شرایطی، بازگشت به سرچشمه زلال وحی و ترسیم دوباره سیمای « امت احمد » بر اساس منطق قرآن، وظیفه‌ای انکارناپذیر بر دوش عالمان و مبلغان است.

کتابچه حاضر با عنوان « امت احمد ؛ سیمای امت پیامبر (ص) تلاشی است برای ارائه یک چارچوب منسجم و قرآنی برای تبیین این مفهوم بنیادین. منطق اصلی این مجموعه بر این اساس استوار است که هویت امت اسلامی، همان‌گونه که در آیه شریفه «مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ...» تجلی یافته، بر دو بال قدرتمند برای پرواز و تعالی بنا شده است: صلابت و قاطعیت در برابر دشمنان «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ» و مهربانی و شفقت در میان خود «رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ»^۲. این دو ویژگی، نه تنها در تضاد با یکدیگر نیستند، بلکه مکمل یکدیگر و لازمه تشکیل یک جامعه ایمانی قدرتمند و منسجم‌اند و شخص پیامبر اکرم (ص) به عنوان «اسوه حسنه»، تجسم کامل این دو صفت متعالی هستند. «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ»^۳

ساختار این کتابچه بر پایه پنج آیه منتخب و به هم پیوسته طراحی شده است. این سیر منطقی پس از ترسیم هویت دوگانه امت با تأسی از پیامبر گرامی اسلام، به تبیین ماهیت پایان‌ناپذیر دشمنی جبهه باطل با محوریت آیه «وَلَكُنْ

^۲ (فتح/۲۹)

^۳ (احزاب/۲۱)

تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ»^۴ می‌پردازد، سپس روحیه عزت و برتری مؤمنان را با آیه «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ»^۵ یادآور شده و در نهایت، با فرمان راهبردی «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا»، نقشه راه عملی برای تحقق این وحدت را به کمال می‌رساند.

این متن با هدف ارائه محتوایی منسجم و کاربردی برای علما، خطبا و مبلغین گرانقدر شیعه و سنی در ایام هفته وحدت تدوین گردیده است تا بتواند به عنوان یک بسته محتوایی، در تبیین مبانی وحدت و مقاومت اسلامی مورد استفاده قرار گیرد.

امید است این مجموعه بتواند گامی کوچک در مسیر تحقق آرمان « امت احمد » و تقویت جبهه مقاومت اسلامی در برابر دشمنان مشترک، به‌ویژه رژیم غاصب صهیونیستی و حامیانش، بردارد. به امید آن روز که سیمای امت پیامبر ﷺ در چهره یکایک ما متجلی گردد.

^۴ (بقره/۱۲۰)

^۵ (آل عمران/۱۳۹)

گام اول: راه محمد ﷺ

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ (فتح/۲۹)

محمد [صلی الله علیه وآله] فرستاده خدا و کسانی که با اویند بر کافران سرسخت [و سازش ناپذیر]، و در بین خودشان [با یکدیگر] مهربانند.

دو بال پرواز

همراه محمد ﷺ باید شبیه او باشد. شبیه او که برای مردم مدینه از پدر مهربان‌تر بود و برای مشرکان مکه، از صاعقه بی‌امان‌تر. شبیه او که در حق خود از تلافی و انتقام به سادگی چشم می‌پوشید و در حق مظلوم همچون دریایی طوفانی می‌خروشید. همراه محمد ﷺ، باید مثل خود او، آمیزه‌ای از رحم و خشم و مهر و قهر باشد. این آیه شریفه، هویت امت اسلامی را در دو بال قدرتمند برای پرواز خلاصه می‌کند: صلابت و ایستادگی در برابر دشمن و مهربانی و دوستی در میان خود.

بال اول: أَشَدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ (صلابت در برابر دشمن) به معنای قاطعیت در مبانی، صلابت در مواضع و مرزبندی شفاف با جبهه کفر و باطل است. جامعه‌ای که هویت خود را باور دارد، در مقابل دشمنی که قصد نابودی این هویت را دارد، نمی‌تواند سست و منعطف باشد. این صلابت، یک واکنش دفاعی هوشمندانه برای حفظ کیان امت است.

ماجرای جنگ بدر را به یاد بیاورید که پیامبر اکرم ﷺ و اصحابش با وجود نابرابری قوا و تعداد کم مسلمانان که تنها ۳۱۳ نفر بودند، صلابت و اراده‌ای مثال‌زدنی از خود نشان دادند. به جای بهانه‌تراشی درباره تعداد کم یاران، و تکیه به اسباب مادی، به خداوند توکل کردند و در برابر دشمن ایستادگی کردند و به پیروزی رسیدند.

بال دوم: رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ (مهربانی در میان خود) چسب وحدت بخش و عامل انسجام درونی امت است. اگر صلابت در برابر بیگانه، سپر دفاعی امت است، رحمت و مهربانی در میان خودی‌ها، موتور محرک آن است. این رحمت شامل گذشت، همدلی، کمک به نیازمندان و ترجیح منافع جمعی بر منافع فردی و نادیده گرفتن اختلافات است. جامعه‌ای که از درون دچار تفرقه و کینه باشد، هرگز نمی‌تواند در برابر دشمن خارجی، یکپارچه و قدرتمند ظاهر شود.

همین پیامبر، همیشه دست مهربانش بر سر یتیمان است. این همان ترکیب زیبای صلابت و رأفت است. به روزهای سخت شعب ابی‌طالب فکر کنید؛ جایی که مسلمانان در محاصره شدید اقتصادی، از غذای اندک خود به دیگران می‌بخشیدند. این همان حقیقتی است که پیامبر اکرم ﷺ در روایتی متفق علیه، آن را به زیباترین شکل توصیف فرموده‌اند: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالشَّهْرِ وَالْحُمَى»^۶ مَثَل مؤمنان در دوستی و مهربانی‌شان، همچون یک پیکر است که هرگاه عضوی از آن به درد آید، دیگر اعضا بآبی خوابی و تب، با آن همدردی می‌کنند.

^۶ صحیح مسلم، ج ۴ ص ۱۹۹۹ ح ۲۵۸۶ و صحیح بخاری، ج ۸ ص ۱۰ ح ۶۰۱۱.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ كَمَثَلِ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى بَعْضُهُ تَدَاعَى سَائِرُهُ بِالشَّهْرِ وَالْحُمَى. بحار الأنوار ج ۵۸ ص ۱۵۰

بنابراین، وحدت اسلامی یک مفهوم تک بعدی نیست. وحدت حقیقی در گرو داشتن یک «هویت جمعی» است که هم مرزهای بیرونی خود را با قاطعیت حفظ می‌کند و هم پیوندهای درونی خود را با رحمت، مستحکم می‌سازد.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- تلاش کنیم دشمن و دوست را بر اساس معیارهای الهی تشخیص بدهیم.
- همه جهان اسلام در برابر دشمن اصلی اسلام یعنی آمریکا و اسرائیل بایستیم و یاور مردم مظلوم غزه باشیم.
- با دوستان مسلمان، مانند اعضای یک خانواده رفتار کنیم. یعنی روحیه رحمت و محبت را تقویت کرده و از تفرقه و اختلاف پرهیزیم.
- سرگرم مسائل فرعی نشویم و درباره نقشه‌ها و روش‌های دشمن اصلی و ابزارهایش برای تضعیف جامعه مطالعه کنیم.
- از مصرف کالاها و محتوایی که توسط دشمنان برای تخریب فرهنگ و اعتقادات ما طراحی شده خودداری کنیم.

گام دوم: اقتدا به اسوه حسنه

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ (احزاب/۲۱)

یقیناً برای شما در [روش و رفتار] پیامبر خدا الگوی نیکویی است.

بهترین الگوی پیشرفت و موفقیت

آرمان‌های بزرگ نیازمند الگوهای دست‌یافتنی هستند. پس از تبیین سیمای امت در فصل اول، قرآن کریم کامل‌ترین نمونه و مصداق عینی آن را معرفی می‌کند: شخص رسول‌الله ﷺ. ایشان تجسم بی‌نقص همان دو بال «صلابت» و «رحمت» بودند. زندگی ایشان به ما می‌آموزد که این دو ویژگی نه تنها در تضاد نیستند، بلکه مکمل یکدیگرند.

ما باید به پیامبر ﷺ اقتدا کنیم؛ نه فقط در خواندن نماز، که در رفتارمان، در برخورد با دوستان و در تعامل با دشمنان. اما در این شرایط سخت که دشمن برای نابودی اسلام کمر بسته، پیرو واقعی رسول‌الله کیست و بهترین عملکرد چیست؟ پاسخ در خود آیه است: پیروی از «اسوه حسنه».

صلابت پیامبر ﷺ: قاطعیت ایشان در برابر جبهه کفر، تزلزل‌ناپذیر بود. در سال‌های سخت مکه، در برابر تمام تطمیع‌ها و تهدیدهای سران قریش ایستادگی کردند و فرمودند: «به خدا قسم اگر خورشید را در دست راستم و ماه را در دست چپم قرار دهند تا از این دعوت دست بردارم، چنین نخواهم کرد.»^۷ این صلابت در میدان‌های نبرد، در پیمان‌های سیاسی و در مرزبندی‌های

^۷ تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۲۸/ السیره النبویه (ابن هشام) ج ۱ ص ۲۶۶

عقیدتی همواره پابرجا بود. ایشان هرگز بر سر اصول توحید معامله نکردند و این همان معنای «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ» است.

رحمت پیامبر ﷺ: در عین حال، تاریخ، مهربان‌تر از او نسبت به امت سراغ ندارد. خداوند ایشان را «رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ»^۸ می‌خواند. اوج این رحمت در روز فتح مکه نمایان شد؛ جایی که تمام دشمنان دیروز را بخشید و فرمود: «اذْهَبُوا فَأَنْتُمُ الطُّلُقَاءُ» (بروید، شما آزادشدگانید).^۹ رفتار ایشان با کودکان، فقرا و حتی اسیران جنگی، سرشار از رأفت بود.

پیرو واقعی کسی است که این دو ویژگی در زندگی اش جاری باشد. بهترین پیروی از پیامبر در شرایط امروز، همین است: اول مرزبندی شفاف و قاطع با دشمنان اسلام، یعنی اسرائیل و آمریکا و هر دولت و ملتی که در این ظلم‌ها به آنها کمک میکنند. اسرائیلی که از غزه و یمن و سوریه تا لبنان و ایران را مورد هدف قرار میدهد و زن و بچه، پیر و جوان، سنی و شیعه را میکشد تا اسلام و صدای ایستادگی حق را نابود کند. و دوم گسترش چتر رحمت و برادری بر سر تمام مسلمانان، مخصوصاً مردم مظلوم غزه که در شرایط بسیار دشواری هستند؛ تشنگی و گرسنگی و آوارگی، بمباران روزانه، قحطی و هزاران ظلمی که بر سرشان میاورند. و ظالم‌تر از مسلمانی که در برابر این ظلم‌ها سکوت

^۸ (انبیاء/۱۰۷)

^۹ (کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، ج ۳، ص ۵۱۲، ح ۲، دار الکتب الإسلامية، تهران، ۱۳۶۵ش) / (منبع: السيرة النبوية، ابن هشام، ج ۴، ص ۴۲۶).

میکند کیست؟! ظالم تر از دولت های به ظاهر مسلمانی که به جای کمک به این مظلومان، دست در دست اسرائیل میدهند!؟

وحدت امت مسلمان در گرو پیروی از این الگوی کامل یعنی پیامبر ﷺ است؛
الگویی که صلابتش در برابر دشمن، هرگز او را از مهربانی با دوستان
بازداشت.

برای عمل به این آیه در زندگی می توانیم:

- با همدلی با یکدیگر، محکم در مقابل دشمن بایستیم و از هر کمکی که میتوانیم برای نجات مردم غزه استفاده کنیم؛ هر کاری مثل روشنگری و تبیین، وحدت با مسلمانان، کمک مالی به غزه، تحریم کالاهای اسرائیلی و ترویج اینها در میان برادران مسلمان خود.
- دشمن و توطئه هایش را بشناسیم و به دیگران بشناسانیم و روحیه مقاومت را در خودمان تقویت کنیم.
- در مسائل خانوادگی و اجتماعی، از اختلاف پرهیزیم و مانند پیامبر ﷺ اهل گذشت و مهربانی باشیم.

گام سوم: شناخت دشمنی پایان ناپذیر

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ (بقره/۱۲۰)

یهودیان و مسیحیان (منحرف) هرگز از تو راضی نمی‌شوند مگر آن‌که از آیین آنان پیروی کنی.

در بازی آنها، همیشه بازنده‌ای

چرا قرآن اینقدر بر صلابت و مرزبندی با جبهه دشمن تأکید دارد؟ آیا این به معنای نفی گفتگو یا تعامل منطقی است؟ این آیه، به این پرسش اساسی، پاسخی راهبردی و عمیق می‌دهد. این آیه به ما می‌آموزد که قاطعیت امت اسلامی، یک واکنش هیجانی یا سلیقه‌ای نیست، بلکه برآمده از یک شناخت دقیق از هدف نهایی دشمن است.

خداوند به صراحت اعلام می‌کند که نقطه مطلوب و رضایت‌بخش برای سردمداران جبهه باطل، تعامل برابر یا همزیستی مسالمت‌آمیز مبتنی بر احترام متقابل نیست! هدف نهایی، استحاله هویتی و فرهنگی امت اسلامی است: «حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ» (تا زمانی که از آیینشان پیروی کنی). منازعه اصلی بر سر «ملت» یعنی راه و روش زندگی، فرهنگ، ارزش‌ها و باورهاست. آن‌ها با یک مسلمان «سکولار» که اسلامش به حریم شخصی محدود شده و در عرصه اجتماعی و سیاسی بی‌اثر است، مشکلی ندارند. مشکل از جایی آغاز می‌شود که اسلام بخواهد هویت واقعی، تمدن‌ساز و تأثیرگذار داشته باشد. آنجایی که در برابر ظلم بایستد.

چرا باید قاطع بود؟ چون یهودیان و مسیحیان منحرف از حق، چون اسرائیل و آمریکا هیچ‌وقت از تو راضی نمی‌شوند؛ مگر اینکه دنباله‌رو آیینشان (دین تحریف شده) و به طور کامل تسلیم خواسته‌هایشان شوی. آنها از بده‌بستان دم می‌زنند، اما در عمل فقط با تهدید و فشار برای خودشان امتیاز می‌گیرند.

امروز هسته‌ای را بهانه می‌کنند، فردا موشکی و پس فردا تمامیت ارضی را. هر قدمی که به عقب برداریم، ده قدم جلوتر می‌آیند. تا روزی که نشانی از ما باقی نماند. این خاصیت زیاده‌خواهان عالم است: همه چیز یا هیچ چیز.

این آیه یک قانون و سنت تاریخی را بیان می‌کند. تا زمانی که امت اسلامی بر هویت دینی خود و دفاع از مظلوم پافشاری می‌کند، این جبهه دشمنی پایان نخواهد یافت. بنابراین، هرگونه عقب‌نشینی از اصول به بهانه جلب رضایت آنان، نه تنها به صلح نمی‌انجامد، بلکه دشمن را برای دست‌اندازی بیشتر به اصول و ارزش‌ها گستاخ‌تر می‌کند.

اولین درسی که خداوند به آدم (ع) داد، شناخت دشمن بود. عجیب است که برخی هنوز نمی‌خواهند این دشمنی را باور کنند.

اما مؤمنان می‌دانند در برابر دشمنی که از هر وسیله‌ی رسانه‌ای و دیپلماتیک و نظامی علیه ما استفاده می‌کند، باید با تمام توان مقابله و ایستادگی کنند! برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- خوش‌خیالی را کنار بگذاریم و به وعده‌های توخالی و تکراری دشمن دل خوش نکنیم و این را برای دوستانمان تبیین کنیم.
- به پیشنهادهای غربی برای سبک زندگی که در شبکه‌ها و فیلم‌ها و فضای مجازی القاء می‌شود، حساس باشیم و در برابر آنها بایستیم.

- تاریخ اسلام و تاریخ معاصر را از این منظر مطالعه کنیم و این وجهه دشمن را به دیگران بشناسانیم.

گام چهارم: امید و پیروزی

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (آل عمران/۱۳۹)

[در انجام فرمان‌های خدا و پیامبر و در عرصهٔ نبرد با دشمنان] سستی نکنید،
و [از پیش آمده‌های ناگوار و سختی‌ها] اندوهگین نشوید، که شما اگر [از روی
راستی و درستی] مؤمن باشید از همه برترید.

دست برتر با ماست

قاطعیت در برابر دشمن قدرتمند، نیازمند پشتوانه روحی و روانی است. پس از آنکه دانستیم چرا باید قاطع بود، این آیه به ما می‌آموزد که با چه روحیه‌ای باید این قاطعیت را حفظ کرد. این آیه که پس از شکست ظاهری در جنگ احد نازل شد، یک نسخه شفابخش برای روح امت اسلامی در تمام زمان‌هاست.

خداوند دو آفت بزرگ را که هر حرکت و مقاومتی را از درون متلاشی می‌کند، ممنوع می‌سازد: «وَهْن» و «حُزْن». «وَهْن» به معنای سستی در اراده و ضعف درونی است. «حُزْن» نیز به معنای غصه خوردن بر گذشته و ناامیدی از آینده است. این دو، سلاح‌های اصلی جنگ روانی دشمن هستند که مؤمنان را به انفعال و تسلیم می‌کشانند.

تصور کنید در میدانی ایستاده‌اید که سراسر آن تقابل است: هجمه فراگیر، جنگ رسانه‌ای، تحریم و ترور. این صحنه غم و غصه دارد، اما تکلیف چیست؟ خداوند در اوج بحران جنگ احد، این نقشه راه را نازل کرد: «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا». سستی و ماندن در راه ممنوع است. چرا؟ چون «وَأَنْتُمْ الْأَغْلَوْنَ»؛ شما برترید!

این برتری به شرط ایمان است. این یک برتری ماهوی و ارزشی است. شما برترید چون حتی اگر زخم بخورید، دشمن نیز زخم خورده است: «إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ». دشمن آسیب‌پذیر است. اگر ما

شهید داده‌ایم، آنان نیز فرماندهان و پایگاه‌هایشان را از دست داده‌اند. زخم‌های دشمن حتی عمیق‌تر است، چرا که همه سرمایه‌اش همین دنیا است. اما مؤمن به افق‌هایی فراتر چشم دوخته است. اگر پیروز شود، عزت یافته و اگر شهید شود، به قافله اولیای الهی پیوسته است. قرآن می‌فرماید: «قُلْ هَلْ تَرَبُّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ»^{۱۰}؛ بگو آیا برای ما جز یکی از دو نیکی را انتظار دارید؟ (پیروزی یا شهادت).

در سال سوم هجری، مسلمانان در نبرد احد ابتدا بر سپاه قریش غلبه یافتند. اما با ترک موقعیت توسط گروهی از تیراندازان، دشمن از همان گذرگاه حمله کرد. پیروزی اولیه به شکستی تلخ تبدیل شد و جمعی از بزرگترین یاران پیامبر ﷺ از جمله حمزه به شهادت رسیدند. این حادثه روحیه مسلمانان را به شدت تضعیف کرد و اندوهی سنگین بر آن‌ها سایه افکند.

در همین شرایط، آیهی شریفه «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» نازل شد. این پیام الهی، سستی و ناامیدی را برطرف کرد و ایمان و اراده را در دل مؤمنان زنده کرد.

به فرمان پیامبر ﷺ همان رزمندگان زخمی به تعقیب دشمن پرداختند. سپاه کوچک اسلام تا حمراء الاسد پیش رفت؛ به فرمان پیامبر در دل شب صدها

^{۱۰} (توبه/۵۲)

آتش روشن کردند. جاسوسان قریش که آتش‌ها را دیدند، گمان کردند سپاهی عظیم و تازه نفس آمده است و با وحشت عقب نشینی کردند.

مسلمانان بی‌آنکه حتی شمشیر بکشند، پیروز شدند؛ شکستی تلخ جای خود را به عزتی شیرین داد، و وعده‌ی «وَأَنْتُمْ الْأَغْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» را با چشم دیدند. اینگونه، شکست ظاهری احد به پیروزی معنوی و حفظ عزت مسلمانان انجامید.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- در برابر جنگ روانی دشمن که هدفش ایجاد یأس است، هوشیار باشیم و اخبار موفقیت‌ها و نقاط قوت جبهه حق را دنبال و ترویج کنیم.
- هنگام مواجهه با مشکلات، به جای غصه خوردن، با توکل به خدا و یادآوری وعده‌های الهی، روحیه خود و اطرافیانمان را تقویت کنیم.
- از شکست‌ها درس بگیریم اما در آنها متوقف نشویم و بدانیم که مسیر حق همواره با فراز و نشیب همراه است و اگر با ایمان ایستادگی کنیم پیروزی با ماست.

گام پنجم: فرمان نهایی

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا (آل عمران/۱۰۳)

و همگی به ریسمان خدا چنگ زنید، و پراکنده [و گروه گروه] نشوید.

یکی شویم، پیروز می شویم

پس از تبیین هویت امت، الگوی عملی، شناخت دشمن و روحیه لازم برای مقاومت، قرآن کریم در این آیه، فرمان نهایی و استراتژی کلان را برای تحقق همه این اهداف صادر می کند: **وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا.**

فعل «اعتصموا» به معنای چنگ زدن و پناه بردن است؛ یک حرکت فعالانه برای حفظ خود از خطر. این نشان می دهد که وحدت، یک امر تشریفاتی نیست، بلکه تلاشی آگاهانه و مستمر برای مقابله با عوامل تفرقه افکن است. اما به چه چیزی باید چنگ زد؟ به «حَبْلِ اللَّهِ» یا ریسمان الهی. مفسران، مصادیق گوناگونی برای این ریسمان ذکر کرده اند که همگی به یک حقیقت بازمی گردند: دین اسلام، قرآن کریم و سنت پیامبر اکرم (ص). «حَبْلِ اللَّهِ» همان محور مشترک و مقدسی است که می تواند همه امت را، با وجود تفاوت های زبانی، نژادی و مذهبی، زیر یک پرچم گرد آورد.

این محور مشترک یک نشانه و فعالیت واحد دارد؛ ایستادگی در برابر دشمن که حرف اساسی اسلام و قرآن و پیامبر ﷺ است.

در شرایط الآن جامعه اسلامی، آن ملت و دولتی که در برابر اسرائیل و آمریکا ایستادگی میکنند و با تمام توان از مردم مظلوم غزه دفاع میکنند در جبهه حق اند و آن دولت و ملتی که به جای دفاع از برادران مسلمان خود، سکوت

میکنند یا با اسرائیل همکاری تجاری و... میکنند، در جبهه دشمن قرار دارند، میخواهند به ظاهر مسلمان باشند یا کافر!

تأکید آیه بر کلمه «جَمِيعاً» (همگی)، به این معناست که این یک وظیفه همگانی است و هیچ فرد یا گروهی حق ندارد خود را از این میثاق جمعی و از این اتحاد کنار بکشد. در ادامه، خداوند با قاطعیت از نقطه مقابل آن نهی می‌کند: «وَلَا تَفَرَّقُوا» (و پراکنده نشوید). این نهی مطلق نشان می‌دهد که تفرقه، بزرگترین گناه اجتماعی و عامل اصلی شکست و ذلت امت اسلامی است.

اگر کمی از میدان‌های کوچک ارتفاع بگیریم، می‌فهمیم در چشم کسی که قبله اول ما را به آتش می‌کشد، تفاوتی ندارد که با دست بسته نماز بخوانیم یا دست باز، ایرانی باشیم یا اهل غزه و لبنان. در نگاه دشمن، همه ما مسلمانیم و به یک اندازه سزاوار دشمنی. پس چرا ما در دوستی پراکنده باشیم؟!

خداوند یادآوری می‌کند: «وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ»؛ به یاد آرید زمانی را که دشمن هم بودید و خدا میان دل‌هایتان الفت ایجاد کرد. انقلاب اسلامی ایران، نمونه‌ای روشن از این نعمت است که مردم با گرایش‌های گوناگون، حول محور اسلام متحد شدند. تفرقه، «ام‌الأمراض» و بزرگترین درد امت اسلام است. اگر مقاصد شخصی، قدرت‌طلبی و منافع مادی را کنار بگذاریم و دل به قرآن بسپاریم، اتحاد آسان می‌شود. امروز، بیش از هر زمان دیگری به این فرمان راهبردی نیاز داریم.

برای عمل به این آیه در زندگی می‌توانیم:

- دست در دست هم برای نجات مردم غزه، در مقابل دشمن صهیونی بایستیم و از هر توانی که داریم استفاده کنیم، چه توان رسانه ای، چه مالی و
- در فضای مجازی، قبل از نشر هر مطلبی، به تأثیر آن بر وحدت جامعه فکر کنیم.
- هرچند در چیزهایی با دوستان اختلاف داریم ولی بر اساس مبانی اسلام با هم وحدت داشته باشیم و در مقابل دشمن یکپارچه باشیم.